

SZARVASI ÚJSÁG

Felelősszerkesztő:
Dr. SALACZ ELEMÉR
Segédszerkesztő:
FRECSKA GYÖRGY
Szerkesztőség:
I. k. KOSSUTH-UTCA
.....15. szám.....

Felelős kiadó: Gulyás Pál.

Laptulajdonos:

Szarvasi Kisgazdák és Földművesek pártköre
Megjelenik minden Pénteken reggel.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . 120 k.

Negyedévre . 30 k.

Egyes szám ára 2 k.

Kiadóhivatal:

I. K. BELICEY UT 9.

Jegyzetek egy római meséhez.

A termelő munka közszellemének megteremtése az első kötelesség, mely a nemzeti társadalom minden osztályának, minden tagjának lelkiismeretére nehezedik. Mert hisz a termelésnek nem csupán anyagi feltételei vannak, egyenrangú tényezője még a dolgozó társadalom természetes egyensúlya, lelki harmóniája, a társadalom életének a fejlődésére nélkülözhetlen összműködése, melyet éppen nem szolgálhat és mozdíthat elő római mesékbe burkolt az fenyegetés, hogy sem az intelligencia, sem a munkás nem megy el a gazdákhöz hanem éheznek és tovább vár. Mire? Ujabb felfordulásra?

A társadalmi széthúzás kiküszöböléséhez nem ez a brüszk hang vezet. A gazdák senkit sem akarnak sehonnan leszorítani, de viszont azt sem fogják többé engedni, hogy őket szorítsák le. Keresik minden osztályal a becsületes megértést és egyetértést, és ha az létre nem jöhet, nem ők lesznek az okai, hanem azok, akik országunk közállapotainak mai megromlását okozták és a társadalmi osztályok egymásra uszításával ma is burkolt céljaik elérését akarják előmozdítani.

A jelenlegi nehéz és keserves állapotokat nem a gazdatársadalom okozta, s nem okozza ma sem. Hanem okozza az, hogy az emberek nem akarnak beletörödni abba a gondolatba, hogy megváltozott viszonyok közt élünk, s igényeinket ezekhez az új viszonyokhoz kell alkalmaznunk. A munkások egyetlen országban sem akarnak lemondani egykori igényeikről és szüntelen bérkövetelésekkel mozdítják elő az általános drágaságot és a pénz értékének csökkenését.

Itt mindenekelőtt a tőke és a munka elvadult harcát kell valahogyan enyhíteni.

Meg kell találni az egyensúlyt

— de nem római mesékkel — a termelés e két nagy tényezője között. Amennyire bizonyos, hogy a tőke nem zsákmányolhatja ki a munkást, annyira véget kell vetni annak az újból felbuzjázó jelenségnek, hogy a munkás akarja a tőkést, s egyidejűleg a fogyasztót kizsákmányolni. Amennyire bizonyos, hogy a tőkének a láncolásról át kell térni a termelésre, annyira igaz, hogy a munkásnak a túlzó politikai hatalmi erőfeszítésekről és a munkabeli szabotálásról át kell térnie — a munkára. Mert ahhoz, hogy a viszonyok megjavuljanak, első kellék az, hogy a munkakedv és a haza iránti kötelességérzet újra ébredjen.

E nélkül a brüsszeli konferencia is hiába hozza a megbőleesebb tanácsokat, hasztalan ajánlja a legkitünőbb pénzügyi rendszabályokat, ha az emberek meg nem szorítják igényeiket és irtóznak az annyira emlegetett megfeszített termelő munkától, amely — és nem római mese — vezethet ki egyedül sivár helyzetünkből.

**Csonka Magyarország nem ország,
Egész Magyarország Magyarország.**

Alkossunk.

Soha nemzetnek tragikusan magasabb napjai nem voltak, mint most a magyarnak. A világtörténelem nem ösmer hasonló helyzetet.

Itt a pillanat, hogy ez a nemzet tényleg nagy legyen. A világ szeme rajtunk függ. Rablő szomszédaink lesik, kémlelik minden mozdulatunkat. Nincs kalandokra szükség, nem kell reménybe illő terveket szőni, ezek csak a komoly munkát gátolják.

Egy mentés van csupán: a szervezett, tervszerű munka.

Az államhatalom s a hazáját féltő társadalom össze kell, hogy fogjon a nagy munka megindítására.

Most az emberek tizezrei válaszon vannak. A háború összetépte existenciájukat, de a közigazgatási élet pangása ujat még nem engedett szerezni. Fel kell használni a kényszerhelyzetet, az állam részére fontos s

nemzetünk jövőjét biztosító nagy munkára meg kell szervezni az emberek ezreit.

Ne sirjanak az illetékesek a szénhiányon, a nyersanyag kevés voltán, ezek ugyan nagy bajok, de ezek híján is van munka elég.

Nemzeti létünk, öntudatunk biztosításának munkája éppen abban áll, függetleníteni magunkat a halálunkat kívánó szomszéd államok szeszélyétől, akaratától.

Öntudatunk, nemzeti erőnk akkor lesz a régi, ha sorsunkat teljesen függetleníjük ellenségeinktől. Természetesen ez sok tekintetben lemondást kíván, de reményt ad arra, hogy erősek s ismét nagyok leszünk.

A háború alatt felhalmozódott milliók nem tudnak elhelyezkedni, a nyersanyaghiány stagnálásra kényszeríti a tőkét. Az államhatalom támogatása mellett a nemzetvédelem nagy munkájába kell bevonni a most stagnáló milliók százait. A milliókkal meg kell teremteni az arra érdemes tizezrek létét, úgy azonban, hogy a befektetés hamatosan kamatozzon a nemzetnek s az egyeseknek.

A hadviseltek, a menekültek ezrei állíthatók így munkába, az östermeléssel kapcsolatos ipari és kereskedelmi ágazatokban.

Ruha és fehérnemű szükségletünket magunk állíthatjuk elő azok részére, akiknek nincs módjukban külföldi árukat horribilis áron megvásárolni. Fokozni kell tehát a len, kender termelést és háziiparilag lehetővé tenni annak a feldolgozását. Telepíteni kell e célból minden olyan községbe, ahol a len és kender termelése folyik, ennek feldolgozására kiképzett családokat, akik a feldolgozást végeznék és erre a népet kiképeznék.

Az erdélyi menekültekkel ez az akció nagyon gyorsan megkezdhető, ők tudják a len és kender feldolgozását, ezuton létük biztosítva lesz és megindul egy nagyon fontos termelés.

Gazdasági terményeink feldolgozása egy másik óriási teret nyit. Ezer és ezer család telepíthető ki a falvakba, a gyümölcs- és zöldségkonzerválásnak háziipar, munkájára s annak a nép között való oktatására.

Nem kell gyárkémény, nem kell szén mégis többmillió értékű, kivitelre alkalmas készítményt állíthatunk elő.

A baromfitenyésztés, a baromfikereskedelem egészséges szervezése, a gyümölcszedés, értékesítés mind-mind egy-egy óriási kötelesség, melyeket ha jól és szakszerűen végzünk, kiszámíthatatlan hasznót tudunk szerezni az egyeseknek és a köznek.

Alkossunk hát nagyot és dicsőt!

Lakadalmi meghívók olcsón készülnek a Buh-féle nyomdában.

Kiutasítják az 1914. óta bevándorolt zsidókat

A m. kir. belügyminiszter a minisztertanács hozzájárulásával az 1908. évi V. t.-c. 10. szakasza alapján rendeletet adott ki az 1914. óta hazánkba bevándorolt zsidó fajhoz tartozó külföldiek kiutasításáról.

A kormány, amely a keresztény nemzeti irányzat intézményes biztosítását és gyakorlati megvalósítását tűzte ki zászlajára, a hazafias közvéleményben már régóta megnyilvánult, de eddig nem eléggé méltányolt jogos közóhajnak is eleget tesz akkor, amikor az ország jói fölfogott érdekében ezeknek a tulnyomó részben a gazdasági életre káros, sőt gyakrak az államrendre is veszélyes, nemkívánatos elemeknek haladéktalan kiutasítását rendeli el.

A rendelet üdvös hatása az élelmezési és lakásvizonyok terén is várható.

A belügyminiszter éppen azért, hogy e halasztást nem tűrő, közérdekű célok minél

előbb megvalósuljanak, hatóságaink szigorú kötelességévé teszi, hogy a rendeletet a legnagyobb pontossággal, a legsürgősebben hajtsák végre. Az ügy teljes sikere érdekében azt is elrendeli, hogy a kiutasítások technikai fogatosításáig a kiutasítottakat családtagjaikkal együtt internálni kell.

A megalkuvást nem tűrő rendelet hatálya alól csak azok a zsidó fajhoz tartozó külföldiek vannak kivéve, akik vagy külföldi államok hivatalos megbízásából tartózkodnak az országban, vagy fontos magánügyben beigazolhatóan rövid időre jönnek az országba. Ez a kivétel azonban a galíciai lengyel és orosz zsidókra nem vonatkozhatik, mert ezek beözönlését a hatóságok ezentul is mindenképpen megakadályozni kötelesek.

A rendelet egyébként a hivatalos lap legközelebbi számában megjelenik.

A rendelet második része a kishaszonbérletek alakításáról szól. A rendelet szerint minden nagy birtokos és nagybérlet köteles az általa kezelt mezőgazdaságilag művelhető földekből a felmerülő szükséghez képest akkora területet, amelynek elvonása a birtok többi részén az okszerti gazdálkodást nem gátolja, kishaszonbérletbe vagy részes művelésbe adni. A rendelet intézkedik a földbirtok rendező bizottság megalakítása iránt amely a földművelésügyi miniszter véleményező szerveként működik. Elnökét a földművelésügyi miniszter előterjesztésére az államfő nevezi ki, tagjai: a Kuria által kiküldött két tag, a közigazgatási bíróság által kiküldött két bíró, a földművelésügyi miniszter által kijelölt három és a kisgazdaügyi miniszter által kijelölt egy szakértő, a belügyminiszternek egy-egy képviselője, a Földhitelintézetek Országos Szövetségének és az OKH-nak egy-egy képviselője. A bizottságnak nemzetgyűlési képviselő tagja nem lehet.

Aprópénz kiadását tervezik.

20 és 50 filléres pénzjegyet adhatnak ki a nagyvárosok.

A legfontosabb közszükségleti cikkek drágaságának egyik oka többek közt az is, hogy apróbb pénzegységek nincsenek forgalomban és így filléres ármegállapítás nem is történhetik, mert az aprópénz teljes hiánya miatt fillérekkel nem lehet fizetni. A külföldön már régen segítettek ezen a vizsátságon. Vagy az államok, vagy a városok, sőt sok helyütt nagyobb intézetek és vállalatok is kiadtak aprópénzjegyeket, a melyeket a közönség bizalommal fogadott el. Megvan ennek a rendszernek az az előnye is, hogy a kincstár, vagy a város, mely a jegyet kibocsátja, e műveleten sokat kereshet, mert a kis pénzjegyek gyorsan romlanak és elkallódnak és minden ilyen elpusztult pénzjegy a kibocsátó intézmény tartó-

zasát csökkenti, tehát vagyont gyarapítja.

Nálunk több ízben volt szó arról, hogy kiadnak aprópénzjegyeket, azonban ezt a tervet sohasem valósították meg. Most azonban az ügy komolyabb stádiumba jutott. Illetékes helyeken ismét foglalkoznak az aprópénz kiadásának ügyével és minden valószínűség szerint az lesz a megoldás, hogy a nagyobb városok, elsősorban természetesen Budapest, engedélyt fognak kapni aprópénzjegyek kibocsátására. A terv szerint a sort Budapest kezdené meg, ahol 20 és 50 filléres bankjegyeket bocsátanak ki. A pénzjegyek a főváros anyagi jótállásával kerülnének forgalomba és a székesfőváros pénztára bárki kívánságára törvényes pénzre váltja át az aprópénzeket.

Föllázadtak az orosz munkások.

Oroszországban sztrájkmozgalom tört ki. Pétervárott állítólag több népbiztost agyonlőttek. A nyugati fronton nagy a nyugtalanság. A lakosság a zonnali békét követel. Trockij állítólag megsebesült, Budiennit pedig hadbíró elé állították. Az orosz déli hadsereg megsemmisült. A bolsevikok futva menekülnek. Válságban van az orosz vörös uralom.

Megalakul a földbirtokrendező bizottság.

Végrehajtási rendelet a házhelyek kijelöléséről és kishaszonbérletek átalakításáról.

A hivatalos lap közli a házhelyek kijelölése és a kishaszonbérletek alakításáról szóló 1920: XXIX. t.-c. végrehajtási utasítását. Házhelyek szerzésére igényjogosultak hadirokkantak, hadiözvegyek, felnőtt hadiárva és a mezőgazdasággal foglalkozó önállóan kereső munkások, törpebirtokosok. Nem juttatható házhely többek között annak, aki a nemzeti hadsereg behívó parancsának nem tesz eleget vagy a forradalmak ideje alatt elkövetett társadalomellenes vagy a közbiztonságra veszélyes cselekmény miatt elítéltetett vagy ellene eljárás van folyamatban. A kijelölt házhely 4—600 négszögöljig terjed.

Házhely céljára igénybe vehető bármely ingatlanból annyi terület, amennyit a tulajdonos átengedni hajlandó. Igénybe vehetők élők közti jogügylettel az 1914 július 28-tól szerzett, továbbá a jogi személyek tulajdonát képező ingatlanból és annak ingatlan, akit hazaárulás miatt elítéltek; bármely nagybirtokból, amelyet 1914 július 28-át megelőző 30 éven belül élők közti jogügylettel szereztek, közép- és kisbirtokból amennyi korlátlan forgalmu, vagy amelyet

1919. július 28-át megelőző 30 éven belül szereztek.

Nem vehető azonban igénybe oly terület, amelynek tulajdonosa hadiözvegy, földmunkás vagy közszolgálati alkalmazott.

Az eljárási szabályok szerint az eljárás a községi előljárásságnál indul meg, amely a felek között egyezség létrehozását kíséri meg. Ha ez nem sikerül, az ügy a főszolgabíró elé kerül, aki intézkedni köteles a házhelyrendező bizottság megalakítása iránt. Ennek tagjai egy törvényszéki bíró, főszolgabíró vagy gazd. felügyelő-mérnök és két gazdasági szakértő, akiknek ingatlanából a házhelyet kijelölik. A bizottság első fokon határozatot hoz, amely ellen fellebbezhetnek van helye a földművelésügyi miniszterhez. Az ármegállapítás tekintetében, ha egyezség nem sikerül, a törvényszékenként megalakuló vegyes bíróság határoz, amelynek határozata ellen a Kuriához lehet fellebbezni. Az eljárás költségeit a felek arányosan viselik. Ki mondja még a rendelet, hogy aki házhelyet kap, az köteles 2 éven belül házat építeni és hogy az e rendelet alapján szerzett ingatlant sem megterhelni, sem elidegeníteni nem szabad.

											
HIRDETÉSEKET											
jutányos											
áron közlünk.											
											

**Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök Igazságban,
Hiszek Magyarországot feltámadásában, Amen.**

H I R E K.

Október 6.

A magyarság örök gyásznapja, az aradi vértanúk mártír halálának hetvenegyedik évfordulója most kettős gyászt jelent. Mert jelenti azt is, hogy a vértanúhalált halt hősök vértől megszentelt föld ma idegen uralom alatt van.

De ne csüggedjünk. Az aradi tizenhárom vére nem hullott hiába. A zsarnoki kéz kioltthat emberi életet, a kegyetlen sorskéstelheteli ideig-óráig az eszme győzelmét, de az eszme elégtételt vesz az elszenvedett sérelmen és azután fényes ragyogásban csillogtatja örökkévalóságának köntösét.

Ernyedetlen munka, fáradhatlan kitartás és rendületlen bizalom a jövőben azok a fegyverek, amelyek diadalra segítik az eszmet, amelynek győzelmét a jövőben egy nyolcmilliónyi nép kitartó munkájával vívhatja ki. És ezt a nagy napot nem fogja követni egy újabb Világos.

A bosszuért lihegő bécsi kamarilla áldozatainak, a tizenhárom aradi tábornok kivégzésének gyászos évfordulóját hazafias kegyelettel és a magyarok Istenéhez vetett törhetlen hittel és bizalommal ülte meg szerdán községünk hazafias közönsége.

Délelőtt 9 órakor az evangélikus templomban, 10 órakor pedig a róm. kath. templomban volt gyászmise, amelyen a polgári és katonai hatóságok, a bíróság, a hivatalok, az iskolák testületileg vettek részt.

— **Villanyvilágításunk.** Ugy értesülünk, hogy villanyvilágításunk megszületése érdekében újból megindultak a tárgyalások, melyek ha eredményre vezetnek, 15-ére kigyullnak a rég pihenő villanykörteink. Ha nem, úgy leszerelik a szarvasi villanyvilágítási berendezést. E hírrel kapcsolatban fel kell hívunk az Előjáróság figyelmét arra, hogy tárgyalásokat lehetne kezdeni malmainkkal is az irányban, nem-e lehetne villanyvilágításunkat velük nyélbeütni.

— **Főispánunk a kormányzónál.** A kormányzó kedden közel háromnegyed óra hosszat tartó kihallgatáson fogadta dr. Egan Imrét, főispánunkat, ki a megyéjében szerzett tapasztalatairól tájékoztatta a kormányzót. A kormányzó a főispán előterjesztéseit helyesléssel fogadta.

— **A tűzifa.** A tüzelőinség veszedelme egyre jobban fenyeget. Ma holnap, de már inkább ma, mint holnap, ott tartunk, hogy az utolsó darab fánkat üveg alatt fogjuk a szobánkban tartani. Mert úgy vagyunk, hogy sok helyt már az ebédet sem tudják megfőzni a tűzifa hiánya miatt. És ezzel az inséges helyzettel szemben nem látunk egy megnyugtató intézkedést, nem hallunk egy biztató szót, amely csak kilátásba is helyezné e legnagyobb inségünk megszüntetésének reményét. Ime ide vezet az, amikor a községnél a főjegyzők egymást váltogatják.

— **Új évfolyam behívása.** Lapunk múlt számában jeleztük, hogy a kormány a három legidősebb évfolyamot a katonai szolgálatból elfogja bocsájtani. A három évfolyam az 1899. születésű évfolyammal lesz felváltva, amelyből alkalmasnak találtak f. évi november 1-ére fognak tényleges szolgálatra behívni. Az alkalmasaknak találtak, a felülvizsgálati uton elbocsájtottak és végül a népfelkelésre kötelezettek újabb bemutatató-, illetőleg pótszemlére kerülnek. E célból folyó évi október hó 15-én minden 1899. születésű népfelkelésre kötelezett tartozik községi előjáróságánál személyesen jelentkezni. A bemutatató szemlék október 15 és november 5 között fognak megtartatni,

— **Újabb hadifogoly szállítmány indult Szibériából.** A honvédelmi miniszterium hirszerző osztálya közli: A vladivosztoki magyar misszió október elsején utnak indított a „Searshorst“ hajóval 1738 magyar hadifoglyot.

— **Hárommillió métermázsza csöves tengeri beszolgáltatására kötelezik a gazdákat.** Ez a mennyiség 1'6 millió métermázsza morzsolt tengerinek felel meg. A vármegyék a közlelmzési miniszterium erre vonatkozó utasítását már megkapták.

— **A mezőgazdasági haszonbérletekkel** kapcsolatos eljárásnál alkalmazandó jogszabályokról a földmívelési és igazságügyi miniszterek együttes rendelete jelent meg, amely szerint, ha a bíróság el kíván térni attól a szabálytól méltányos esetben, hogy a haszonbérlet a folyó gazdasági évre a haszonbér részleteit a felemelésnek megfelelő mértékben fizesse, intézkedése előtt a haszonbérbeadó lehetőséghez képest meghallgassa. Méltányos esetnek tekintendő különösen az, ha a haszonbérlet az előző 1919—20-as gazdasági évben szükséges beruházásokra oly nagy összeget fordított, hogy forgótőkéje tetemesen megcsapant és ennek következtében eredményes gazdálkodást csak nehézséggel folytathatna. A természetben teljesítendő szolgáltatás biztosítására a bíróság kivételes biztosító intézkedést csak a haszonbérlet előzetes meghallgatásával tehet. A rendelet szerint zárgondnokot csak az esetben nevez ki a bíróság, ha a terményekben teljesítendő szolgáltatás veszélyeztetve volna. A rendkívüli fölmondásnak a mai rendelet szerint akkor van helye, ha egyébként a haszonbérbeadó megélhetése veszélyeztetve volna, vagy szokásos foglalkozását nem folytathatná. A rögtön felmondás esetén a haszonbérletnek az ügyek rendezésére méltányos határidőt kell engedni. A rendelet intézkedik ezenkívül a haszonbérlet által tett beruházások átvételéről, illetőleg elviteléről és megállapítja, hogy a haszonbérletelési eljárás során a haszonbérnek eredetien kérelmezett nagysága újból fel nem emelhető.

— **18.000 magyar jött haza egy év alatt Amerikából.** Négyesztendei szünet után ismét összeült a kivándorlási tanács, amelynek munkájáról, továbbá a kivándorlásról és visszavándorlásról Áldassy József miniszteri tanácsos a következőket mondta: A visszavándorlás örvendetes módon és elég nagy mértékben megindult. Egy év alatt tizennyolcezen jöttek haza Amerikából. Bizalmas jelentéseink szerint körülbelül százötvenezren készülnek haza és velük tart még körülbelül 200.000 olyan magyar is, aki a megszállott területeiről vándorolt ki annak idején, de ezek a magyarok most itt, a csonka Magyarországon akarnak megtelepedni. A visszavándorlás Svájcban és Olaszországban át történik. A nápolyi kikötőben külön vonat várja a hazaérkezőket.

— **Az első magyar zenekar** f. hó 16-án az Árpádban földmívelés ifjúsági táncmulatságot rendez.

— **Busul a magyar.** Kedden délután két magyar atyafi igen elbusulta magát a haza sorsán úgy, hogy egy kisebb korcsmába betértek egy kicsit megvigasztalódni. Vigasztalódás közben annyira felöntöttek a garatra, hogy egymást az ablakon akarták kidobálni, s végül is a csendőrségnek kellett közbejépn.

— **Vitézi telek Szarvason.** Közöndomásu, hogy Horthy Miklós, Magyarország kormányzója egy vitézi rendet alapított, amely rend tagjainak ugynevezett vitézi

telkek lesznek adományozva. E célra most Szarvason Gróf Bolza Géza is adományozott halászteleki birtokából 15 hold földet. A magasztos célt szolgáló nemes adomány önmagát dicséri és követendő például szolgál mindazoknak, akiknek hasonló adományozás módjukban áll.

— **A MOVE szarvasi járási osztályának tanácsa** elhatározta, hogy a háboruban elesett szarvasi illetőségű hősök emlékének megörökítésére diszes emlékoszlopot állít fel s azon a hősök neveit megörökíti. Mint-hogy az elesett hőökről az elnökségnek megbízható kimutatás rendelkezésére nem áll, felkéri az elesettek hozzátartozóit, hogy az elesett hőök nyilvántartásba vétele céljából a MOVE helyiségében (Árpád-szálló 1. emelet) jelentkezzenek s az elesettre vonatkozó okmányokat hozzák magukkal. Felkéri egyben a MOVE elnökség az egész községitársadalmat, hogy a kegyeletes célra adakozni s az adományokat a MOVE elnökségéhez juttatni sziveskedjék. MOVE elnökség.

— **A MOVE szarvasi járási osztálya** f. hó 8-án délután 2 órakor kezdi meg 8 hetes játékkészítő tanfolyamát a polgári leányiskola rajztermében. A tanfolyamra jelentkezések a MOVE helyiségében felvétetnek. Tanítási díj személyenként 50 korona. A tanfolyamon készített játékcikkek 50%-a a MOVE, 50%-a pedig a készítő tulajdona. Minta játékdarabok Huszár Mihály uri szabó kirakatában (a postaépülettel szemben) megtekinthetők.

— **Megrendelték a derest.** A botbüntetésről szóló törvény végrehajtási rendeletében szabatosan körülírja, hogy az elítélteken a fogház egyik félreeső zugában a fogház erre alkalmas fogházőre által hajtandó végre az ítélet. A királyi ügyészség már beszerezte a mogyorófa vesszőket és most rendelte meg a derest is.

— **Az új cukor ára 80 korona.** A cukorrépa feldolgozása mindenütt megkezdődött, úgy hogy a jövő hónaptól kezdve már belföldi cukor kerül kiosztásra. Október hónapra még importált cukrot kap a közönség, de a cukor további behozatala már megszüntnek tekinthető, amennyiben a pénzügyminiszter utasítására többé nem adnak behozatalra engedélyt. Az új termésű cukor árának a megállapításával most foglalkozik az Árvizsgáló Bizottság. A bizottság számítása szerint az új cukor ára 80 korona körül fog mozogni, ami lényegesen olcsóbb az importcukorért követelt árnál. A számításokat most terjesztik fel jóváhagyás céljából a pénzügyminiszterhez.

— **Amerikában is minden drágább.** Igen érdekes levelet írt Deli János Amerikába kivándorolt magyar munkás, aki Ciceróban, Chicagó mellett lakik. Ezt írja többi között az amerikai viszonyokról: A helyzet itt sem valami rózsás, minden drága és különösen megnehezíti a helyzetet az, hogy a közlegő elnökválasztás előtt megáll minden munka. Sok gyár stoppol és a munkabéreket le akarják szállítani. Ha az árak nem lesznek olcsóbbak, zavargástól kell tartani. Szeszest italt nem lehet kapni, mert Amerikában minden „száraz“, de azért több a részeg, mint azelőtt, mert a pálinkát mind házilag gyártják. Sok magyar megy hazafelé, minél földmívelés, az ipari munkások még várnak. Nekem is azt írják, hogy ne jöjjenek még, pedig már szeretném látni Magyarországot.

— **Katonai ruházati cikkek** más színűre festhetők. A m. kir. honv. min. f. évi 470282—1920. sz. rendeletével a festő- és vegytisztítógyárak, intézetek stb. az 1919. évi 5426. M. E. számú kormányrendelet 5. §-ában foglalt kötelezettségek alól felmentettek. A csukaszürke vagy tábori szürke katonapozitívokat és kiszabott vagy szétfejtett katonai egyenruházati cikkeket stb. ezentúl a honvédelmi miniszterium engedélye nélkül, másszínűre festhetik. M. kir. bpesti kat. körl. hadbiztossága.

— **Éjjeli szolgálat.** E hóban az este 7 órától tartandó éjjeli szolgálatot Láng Oszkár és Papp Ernő gyógyszerészei teljesítik.

— **Minister Szarvason.** A közéletmezesi ügyek minisztere a közeljövőben Szarvasra is le fog jönni a közéletmezesi ügyek megvizsgálása végett. Ezzel kapcsolatban gazdákból, iparosokból és munkásokból egy bizottság fog alakítani az ellátatlanok átrévidéálása végett. Célszerű lenne, ha az Előjáróság a mezőőrök által a termelőknél összeírtnak azokat, akik a termelőktől pénzbeli vétel, munkadíjazás, avagy csere útján gabonához jutottak. Ez valószínűleg jelentős mértékben hozzájárulna ahhoz, hogy a szarvasi „ellátatlanok” száma csökkenjen és e révén az igazi ellátatlanok nagyobb fejadaghoz juthassanak.

— **Galiciai zsidók a csehek szolgálatában.** Debrecenből táviratozzák: Királyhelmeceknél a csehek újabb módot ezelték ki a magyar gazdák megsarcosítására és üldözésére. A cseh hatóságok felbékelt galiciai zsidókat küldenek a tehetősebb gazdákhöz. A galicziak máramarosi inségeseknek mondják magukat: az ottani éhinségre hivatkozva, élelmiszerekért könyörögnek. A jószívű gazdák nagyobb mennyiségű terményt adnak át nekik, amiért az „inségesek” lebélyegzetlen kézpénzzel fizetnek azaz az ürügygel, hogy más pénzük nincs. Alig távoznak el a galicziak, cseh katonajárőrök jelennek meg a gazdáknál és élelmiszereik eladása miatt letartóztatják őket, akapott kézpénzt és egész terménykészletüket elkobozzák. Ily címen a királyhelmecei és bodonyiszentesi járásokban százával indították eljárást a magyar gazdák ellen, egyedül Királyhelmeceken 170 gazda ellen van eljárás folyamatban.

Közgazdaság.

A kishaszonbérletek kivételes meghosszabbítása.

A kormány a háború esetére való kivételes intézkedésekről szóló törvény alapján, némely kishaszonbérlet kivételes meghosszabbítása és az alhaszonbérletek tárgyában rendeletet ad ki, amely szerint a haszonbérbeadó köteles, az eddigi kishaszonbérlet kiváságára a 20. kat. holdnál nem nagyobb mezőgazdaságilag mivel olyan haszonbérletben, amelynek időtartama az ez évi termés betakarításával már lejárt vagy legkésőbb 1921. március 31. előtt jár le, még a következő gazdasági évre is meghagyni, ha az eddigi kishaszonbérlet a rendelet életbeléptetésekor is birtokolja a haszonbérletet, illetőleg azon még a rendelet életbeléptetésekor is maga gazdálkodik. Ha a haszonbérbeadó a kishaszonbérletet a rendelet előtt másnak haszonbérbe újból kiadta, a régi kishaszonbérlet kiváságára az

az ingatlant a régi és új haszonbérlet között meg kell felezni s mindegyikük a haszonbér arányos részét fizeti. Az új haszonbérlet azonban a szerződéstől kártérítés nélkül állhat. Ebben az esetben a régi kishaszonbérlet köteles régi egész kishaszonbérletét az új haszonbérlet ellenében megtartani, különben annak fele részére sem tarthat igényt. Ez a §. csak olyan régi kishaszonbérlet javára alkalmazható, aki hadirokkant, hadiözvegy, hadiárva vagy földműves. A haszonbérleti szerződések a §-hoz képest megfelelően módosulnak. A fölmerülő viták elintézésére a községi előjáróság illetékes, melynek határozata ellen a járási főszolgabíróhoz egyfoku föllebbezésnek van helye. A haszonbérlet nagysága tekintetében fölmerülő viták elintézése a haszonbérleti perekben eljáró bíróság elé tartozik. Érvényben marad az a régi rendelkezés, hogy a haszonbérlet az alhaszonbérlet nem juthat annak az összegnek 10%-nál magasabb haszonhoz, amely haszonbérlet az alhaszonbérletbe adott területre esik. Ellenkező esetben az alhaszonbérlet bármikor kérheti az alhaszonbérlet megfelelő mérséklését. Ilyen esetben a rendelet a községi előjáróság útján egyezségi eljárásra is módot nyújt.

Vetőmag előkészítés.

Több termelés: ebben az egészséges gazdasági eszközben indul meg az a nagy munka, a minek célja a félre billent egyensúlyt gazdaságilag helyre hozni. A nagy munkának egyik kis, de hatékony eszköze az a mód, a miről az alábbiakban néhány sorban szó lesz.

Nem egészen időszerűtlen, bár némileg elkésett azzal is foglalkozni, hogy hogyan lehetne a jövő nagyobb termést már most biztosítani. A gabona termelő gazdának ennél fogva sulyt kell arra helyezni, hogy jó vetőmagot és azt jól előkészítve használja, mert a jó vetőmag egyik záloga a jövő jó aratásnak.

Nézzük röviden azt, hogy mit kívánunk meg a jó vetőmagtól. A jó vetőmagnál megkívánandó feltétel, hogy az jól kifejlődött, sulyos, ép, egészséges, csiraképes és tiszta legyen és hogy vetésre jól előkészítsék.

A jól kifejlődött és sulyos mag biztosítja a csirázó magból kiinduló növényfejlődés erőteljességét. A csirázáskor meginduló növény fejlődés a magban felhalmozott tápanyagok felhasználásával kezdődik, minél több tápanyagot tartalmaz a jól kifejlődött és sulyos mag, annál erőteljesebb lehet a csirázás és így a növényi élet megindulása, viszont a silány vetőmagnál a fejlődő csira nem részesül kellő táplálékban és ezért mindjárt a növény első növekvése csenevész lesz.

Ugyen ezen oknál fogva kell a jó vetőmagnak épnek, egészségesnek lennie.

A vetőmag csiraképessége alatt azt értjük, hogy ha a mag megfelelő körülmények közé jut, az akkor csirázásnak is indul. Ne vessünk tehát olyan magot, a mely már egyszer csirázott, mert ennek újból való csirázása, vagyis csiraképessége, már csekélyebb. Legtöbbször a rosszul kelt vetés látásakor az időjárást okozzuk, pedig nagyon sok esetben a rossz csiraképességű magban van az ok.

A jó vetőmagtól megkívánjuk, hogy az tiszta legyen: idegen alkatrészeket ne tartalmazzon. Tisztátlanítja a magot a közötté lévő gyommag, cséplési töredék, szárrész stb. A gyommagok és egyéb idegen alkatrészek eltávolítására való rosta, esetleg az ismételt átrostálás és triőr, amely a gabona közül a búkköny, borsó és konkoly magot tisztára kiveszi. A vetőmag lenylen teljesen tiszta és akkor, jól elkészített földben, vetésünk nem lesz gyomos.

De nem csak jól kiválasztanunk és kitisztítanunk, hanem a vetőmagot jól elő is kell készítenünk.

Vetéseink egyik legnagyobb ellensége az üszög. Az üszög buza kalászában mag nincs, hanem a mag helyét feipuffadt vékony héjú, könnyen széttörhető szem foglalja el, a melyik fekete porral van tele. Az üszög elleni védekezés legbiztosabb módszere a csávázás. Ha azt akarjuk, hogy a csávázás sikerrel járjon, úgy 1 százalékos rézgalic oldattal kell csáváznunk. Az eljárás maga röviden a következő.

Zsák vászonnal bélelt kétfülű fűzfa kosárba öntünk a csávázandó gabonából mintegy 15 litert s a kosarat bemejtjük az 1 százalékos rézgalic oldatot tartalmazó kádba, a kosárban lévő gabonát jól megmosuk és a folyadék felszínére kerülő léha és üszög magokat leszűrjük. A megmosott gabonát azután vagy a szabadban ponyvára vagy a magtárban a padlóra vékony rétegekben kiterítjük és megszáritjuk. Minden más csávázási mód vagy körülményes vagy tökéletlen.

A vetőmagot a fent leirt módon kiválasztva és előkészítve abban a hitben vetethetjük el, hogy jó vetőmag után jó termést remélhetünk.

P.

Egyház. Iskola.

* **Eskütétel.** A szarvasi ev. tanítótestület, a községi tantestület és az óvónők f. hó 3-án vasárnap délelőtt 11 órakor tették le az esküt a magyar alkotmányra dr. Valkovszky György szolgabíró kezébe.

Egyesületek.

— (A testnevelésért.) A szarvasi iparos ifjak f. hó 3-án d. u. értekezletet tartottak, amelyen Crettier szds és Oláh M. tornatanár is résztvettek, akiknek ismertető előadása után a szarvasi iparos ifjuság egyhangulag elhatározta testnevelési egyesülete megalakítását.

RÓMER PÁL
asztalos és tennékezesi vállalkozó

SZARVAS.
I. ker. Deák Ferencz-utca 87 sz

A szarvasi községi fogyasztási és értékesítő szövetkezet

üveg, tükör, porcellán lámpa díszműáró

osztálya saját helyiségében folyó évi október hó első napjaiban nyílik meg. Dus választékban kapható mindennemű üveg és porcellán edény, lámpa, tükör, lakadalmi és egyéb alkalmi ajándék tárgyak, vendéglői cikkek, képkeretek — és táblaüveg. Épületüvegezés. — Képkerekezés.

..Eladás nagyban és kicsinyben..

Lakadalom és egyéb alkalomra kölcsön edények kaphatók!